

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **T. C.**
státní příslušnost: ...
....
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
Poděbradská 5, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 11. 2025, čj. OAM-24/ZA-ZA11-VL14-R3-2018,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 11. 2025, čj. OAM-24/ZA-ZA11-VL14-R3-2018, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný rozhodoval už potřetí o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Dvě jeho předchozí rozhodnutí neobstála ve správním soudnictví. Úkol byl jasný: zjistit, zda žalobci v Turecku hrozí nepřiměřené potrestání, pokud tam odmítne nastoupit vojenskou službu z důvodu výhrady svědomí. Žalobce je totiž vyznavač hnutí Haré Krišna. Násilí zásadně odmítá. Žalovaný tento úkol ani napotřetí nesplnil. Soud si proto aktuální informace opatřil

sám, provedl je k důkazu a dospěl k závěru, že žalobci nepřiměřené potrestání hrozí. Ochranu před ním by v Turecku nenašel. Vznikl mu proto nárok na azyl.

II. Napadené rozhodnutí a dosavadní procesní vývoj

2. Soud pro větší stručnost i tak dlouhého odůvodnění nyní shrne, co se dělo po jeho posledním rozsudku ze dne 26. 7. 2024, čj. 41 Az 41/2023-48 (*druhý rozsudek*). K předcházejícímu průběhu si dovoluje odkázat na body 2 až 28 druhého rozsudku, který shrnuje vše podstatné od podání žalobcovy žádosti v lednu 2018 až po vydání druhého rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2023, které soud druhým rozsudkem zrušil.
3. Ve druhém rozsudku soud uložil žalovanému, aby (1) shromáždil skutečně přesné a aktuální informace týkající se povinné vojenské služby v Turecku. Kromě toho se žalovaný měl (2) znovu podrobně zaměřit na *tresty a jiná opatření, která lze podle tureckých zákonů uložit za odepření výkonu vojenské služby*, včetně uplatňování těchto zákonů v praxi. První úkol žalobce splnil. Soud se proto dále zaměří již jen na druhé téma, které bylo v této fázi jediným předmětem jeho posouzení.
4. Žalovaný si v novém řízení obstaral tyto nové podklady o zemi původu.
 - *Informace OAMP – Turecko, Bezpečnostní a politická situace v zemi. Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, stav květen 2025 ze dne 28. 5. 2025.*
 - *Informace OAMP – Turecko, Vojenská služba v Turecku ze dne 15. 9. 2025 (Informace OAMP – Vojenská služba v Turecku).*
 - *Informace MZV ČR, čj. 102134-6/2022-LPTP, ze dne 16. 2. 2023 – Situace příslušníků hnutí Haré Krišna a možnost jejich ochrany ze strany státních orgánů.*
 - *Informace MZV ČR, čj. 106637-6/2025-MZV/LPTP, ze dne 17. 3. 2025 – Postavení tureckých občanů kurdského původu.*
 - *Informace MZV ČR, čj. 131150-6/2023-MZV/LPTP, ze dne 16. 1. 2024 – Turečtí občané kurdského původu.*
 - *Informace MZV ČR, čj. 125094-6/2022-LPTP, ze dne 30. 9. 2022 – Turečtí občané kurdského původu.*
5. Z *Informace OAMP – Vojenská služba* plyne, že turečtí muži ve věku 20 až 41 let podléhají branné povinnosti a musí absolvovat šestiměsíční vojenskou službu. U mužů, kteří nenastoupí vojenskou službu před dosažením věku 41 let, tato povinnost trvá až do doby, než tak učiní. Délka vojenské služby je šest měsíců pro poddůstojníky a vojáky, dvanáct měsíců pro důstojníky a poddůstojníky v záloze.
6. Od roku 2019 je podle *Informace OAMP – Vojenská služba* možná zkrácená vojenská služba po zaplacení určité peněžní částky, což je opatření známé jako placená vojenská služba. Výše částky se upravuje každých šest měsíců. Podle oznámení dostupném na webu tureckého Ministerstva národní obrany činila tato částka za období červenec až prosinec 2025 službu 280 850,64 tureckých lir (cca 141 855 Kč). Branci v rámci placené vojenské služby absolvují jeden měsíc základního vojenského výcviku, včetně všech aspektů běžné vojenské služby (nošení vojenské uniformy, plnění rozkazů, pochodování a střelby). Tato placená vojenská služba však není možná v době války a mobilizace. A nemají na ni nárok ti, kdo se považují za osoby, které se vyhýbají odvodu.

7. Odklad nebo výjimka z vojenské služby jsou možné z řady důvodů. Studenti vysokých škol mohou službu odložit do doby, až ukončí studia. Potenciální brance lze osvobodit jednak z důvodu pobytu mimo zemi (po návratu do Turecka je třeba zaplatit poplatek), jednak z důvodu zdravotní nezpůsobilosti. Testy prokazující nezpůsobilost k výkonu služby jsou přísné a je třeba je opakovat každé dva roky. Potenciálního brance lze osvobodit i v případě, že jeho bratr během vojenské služby zemřel.
8. Vojenské úřady vydávají v případě osvobození od vojenské služby doklady, které prokazují, že daná osoba nemá žádné nezaplacené závazky nebo nesplněné povinnosti týkající se vojenské služby. Tyto doklady neobsahují informace o důvodech nezpůsobilosti. Osoby, které nejsou způsobilé k vojenské službě, mohou bez problémů získat zaměstnání ve veřejném nebo soukromém sektoru. Turecké úřady vedou komplexní databázi vojenské služby. Vyhybat se vojenské službě po delší dobu je proto téměř nemožné. S databází se navíc pojí čárový kód v biometrických pasech. Úřady proto mohou identifikovat osoby vyhýbající se odvodu po jejich návratu do Turecka.
9. Ti, kteří se nedostaví k registraci na vojenské náborové oddělení, dostanou pokutu. Pokuta se uděluje opakovaně po dobu, po kterou se úřady domnívají, že se člověk vyhýbá odvodu. Nezaplacení pokut může teoreticky vést k zabavení majetku a zadržování platu a důchodů. Ačkoli zákon umožňuje uvěznění jako trest za vyhýbání se vojenské službě, podle zdrojů *Informace OAMP – Vojenská služba* se tento trest v praxi nepoužívá. Uvěznění nenásledovalo ani jako trest za nezaplacené pokuty.
10. *Informace OAMP – Vojenská služba* dodává, že zaměstnávání osob vyhýbajících se odvodu je podle vojenského trestního zákoníku nezákonné a trestá se až jedním rokem vězení. Podle zdrojů bylo pro osoby vyhýbající se odvodu obtížné získat legální zaměstnání. Náhradní formy vojenské služby, jako alternativní, civilní nebo náhradní služba, v Turecku neexistují. Odpíračům tedy Turecko nenabízí alternativní formu povinné vojenské služby. Neuznává právo na výhradu svědomí, tedy odmítnutí služby v armádě z náboženských, filozofických nebo morálních důvodů. Odpírače vojenské služby z důvodu svědomí stíhá a trestá. Neexistuje mechanismus, který by odpírači vojenské služby z důvodu svědomí mohli využít, aby stát uznal, že odmítají vojenskou službu z důvodu svědomí. Není tu ani žádný vnitrostátní prostředek, který by jim umožnil domáhat se nápravy.
11. Odpírači vojenské služby z důvodu svědomí čelí vysokému riziku diskriminace ze strany úřadů. Jde o pokuty a další tresty, včetně obtěžování na kontrolních stanovištích či při policejních kontrolách. Mají také omezené pracovní příležitosti. Omezení dopadají i na jejich možnost opustit zemi. *Informace OAMP – Vojenská služba* dodává, že v období od září 2023 do února 2. 2025 nebyly k dispozici žádné informace o odpíračích vojenské služby z důvodu svědomí, kteří by čelili nepřiměřenému trestu kvůli svému etnickému původu, náboženství, politické příslušnosti nebo sexuální orientaci a genderové identitě. Nebylo ani známo, kolik odpíračů vojenské služby z důvodu svědomí se v Turecku nachází.
12. Žalovaný pak ve svém třetím rozhodnutí konstatoval, že se k odpíračům vojenské služby přistupuje shodně, bez ohledu na jejich rasu, národnost, náboženské vyznání či politické přesvědčení. Připomněl, že ani soud ve svém druhém rozsudku nedospěl v otázce diskriminace příslušníků hnutí Haré Krišna v Turecku ke kladnému závěru. Postihy za nenastoupení k vojenské službě se nerozlišují v závislosti na osobě odpírače. Čelí zejména finančnímu postihu v podobě opakovaných pokut. Přestože zákon umožňuje trest vězení, v

praxi se nepoužívá ani jako trest za nezaplacené pokuty. Není proto v případě žalobce pravděpodobný.

13. Nastavený postup trestání tedy nelze vnímat jako nepřiměřený. I český právní řád pracuje se skutky trvajících, u nichž lze udělit pokutu opakovaně. Účelem opakovaně uložené pokuty je vynucení legitimního práva na nastoupení vojenské služby. I v České republice bylo nenastoupení vojenské služby trestným činem. To platilo, přestože existovala možnost náhradní vojenské služby. Tento trestný čin v zákoně zůstal dokonce i po zrušení povinné základní vojenské služby. Žalovaný proto u žalobce neshledal hrozbu možného nepřiměřeného trestání.
14. Co se týče výše opakovaně udělovaných pokut, stejně jako omezení dalších občanských práv a svobod odpíračů vojenské služby, tak žalovaný odkazuje na definici pojmu pronásledování. Mezinárodní ochrana je výjimečným právním institutem. Jeho smyslem je poskytnout žadateli ochranu. Nejde však o ochranu před jakýmkoliv negativními jevy v zemi jeho původu, nýbrž jen z důvodů upravených v zákoně o azylu a jen ve vztahu k základním lidským právům – zejména právům, od nichž se nelze odklonit. O ty tu však nejde.
15. Žalovaný rovněž konstatoval, že se žalobce do dané situace dostal výhradně z vlastního přičinění. Spoléhal na to, že se mu bude dařit branné povinnosti nějak vyhybat. Navíc je zřejmé, že by takto jednal i kdyby nevstoupil do hnutí Haré Krišna. Sám sdělil, že nenastoupit na vojenskou službu byl rozhodnutý již v době, kdy o hnutí Haré Krišna neměl žádných informací. Jedná se v základu o obecnou averzi vůči vojenské službě než o jakýkoliv spirituální rozměr. Základní vojenská služba není hnutím Haré Krišna výslovně zakázána.
16. Žalovaný také odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2004, čj. 7 Azs 321/2004 (sic! – soud totiž tento rozsudek, včetně níže odpovídající citace, v databázi judikatury Nejvyššího správního soudu neobjevil, byť ho žalovaný opakovaně a dlouhodobě v různých věcech cituje). Odkazuje na tuto konkrétní pasáž:

„[d]ůvodem poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu samo o sobě není, chybí-li v právním řádu země původu žadatele obdoba článku 15 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Toto právo je totiž spíše součástí nadstandardní ochrany lidských práv dané relativní moderností Listiny než součástí základních a státem nezczizitelných lidských práv ve smyslu mezinárodního, či spíše evropského konsenzu. Neexistence ustanovení, které by zaručovalo právo nevykonávat vojenskou službu pro rozpor se svědomím nebo náboženským vyznáním, proto sama o sobě důvodem pro udělení azylu není. Pokud se stěžovatel dovolává nepříjemností v případě výkonu vojenské služby, případně obav z jejího nenastoupení, pak tato obava nezakládá odůvodněný strach podřaditelný pod § 12 zákona o azylu.“

Absence zakotvení práva nevykonávat vojenskou službu v právním řádu, je-li to v rozporu s přesvědčením občana, tedy podle žalovaného není dostatečným důvodem pro poskytnutí azylu. Teprve pronásledování či odůvodněný strach jako následek absence takové úpravy by mohly být důvodem pro udělení azylu. V případě žalobce však žalovaný takové okolnosti neshledal.

17. Žalovaný proto konstatoval, že u žalobce neshledal při návratu do vlasti odůvodněný strach z pronásledování z důvodů předvídaných § 12 písm. b) zákona o azylu. Rozhodnutím ze dne 25. 11. 2025, čj. OAM-24/ZA-ZA11-VL14-R3-2018, znovu rozhodl, že žalobci mezinárodní ochranu neuděluje (*třetí rozhodnutí žalovaného*).

III. Obsah žaloby, vyjádření žalovaného a dalších podání

18. **Žalobce** odmítá nastoupit povinnou základní vojenskou službu v Turecku, protože jako příslušník náboženského hnutí Haré Krišna zastává silně pacifistické přesvědčení. Výkon vojenské služby je s ním neslučitelný. Žalovaný upřímnost tohoto přesvědčení nezpochybnil. Důvodem předchozích zrušujících rozsudků bylo, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, pokud jde o podmínky výkonu vojenské služby v Turecku a tresty za její odpírání. Žalovaný sice tentokrát shromáždil podrobnější informace o zemi původu, vyvodil z nich ale nesprávné právní závěry. Důsledky nenastoupení základní vojenské služby z důvodu výhrady svědomí, respektive náboženského vyznání, představují pronásledování.
19. Žalobce zdůrazňuje, že Turecko neumožňuje žádnou alternativní civilní službu. Jedinou možností je zaplacení částky přibližně 140 000 Kč. Na tuto placenou variantu však podle informací, na které odkazuje sám žalovaný, nemají nárok osoby, které se již podle státu vyhýbají odvodu. To by zřejmě byl i případ žalobce. I v případě vykoupení je navíc nutné absolvovat jeden měsíc základního vojenského výcviku včetně všech aspektů běžné vojenské služby.
20. V případě nenastoupení vojenské služby hrozí žalobci nikoli jednorázová sankce, ale soustavný a dlouhodobý represivní režim. Ten zahrnuje opakovaně ukládané finanční sankce, jejichž výši zákon neomezuje. Narůstá s počtem neuposlechnutých povolání. Vedle toho žalobci hrozí celá řada dalších omezení — zejména nemožnost legálně pracovat (zaměstnávání osob vyhýbajících se odvodu je nezákonné), zabavení majetku, zadržování platu a důchodů v případě nezaplacení pokut, obtěžování na kontrolních stanovištích a při policejních kontrolách, omezení možnosti opustit zemi, nemožnost žádat o vystavení cestovního pasu a řidičského průkazu, nemožnost uzavřít manželství, získat bankovní účet, podat trestní oznámení, studovat nebo volit aj.
21. Žalobce připouští, že jednotlivé sankce posuzované izolovaně nemusí samy o sobě dosahovat intenzity závažného porušení základních práv. Rozhodující je však jejich kumulativní a dlouhodobý účinek. Souhrn opakovaných a potenciálně neomezených finančních postihů spolu s plošným omezením přístupu k zaměstnání, majetku a výkonu základních občanských práv vytváří podle žalobce stav trvalé právní, sociální a ekonomické marginalizace. Takový režim překračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení legitimního cíle udržování ozbrojených sil – a naplňuje znaky pronásledování.
22. Žalobce dále zpochybňuje závěr žalovaného, že mu nehrozí trest odnětí svobody. Žalovaný se opírá o zjištění, že se v praxi tento trest neukládá. Zároveň však sám konstatuje, že v období od září 2023 do února 2025 nebyly k dispozici žádné informace o odpíračích vojenské služby z důvodu svědomí, kteří by byli nepřiměřeně trestáni, a že není známo, kolik takových odpíračů se v Turecku nachází. Absence dat o nepřiměřeném trestání neznámá, že k němu nedochází — znamená to pouze, že se tyto případy systematicky nemonitorují ani nedokumentují.
23. Na podporu svých tvrzení žalobce odkazuje na Příručku Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky („UNHCR“) k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků (Příručka UNHCR; body 170 a 172), podle níž může být nutnost výkonu vojenské služby důvodem pro přiznání postavení uprchlíka, pokud je v rozporu se skutečným náboženským nebo morálním přesvědčením žadatele.
24. Žalobce dále poukazuje na to, že výkon vojenské služby by porušoval jeho právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství (čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv, čl. 9 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 18 Mezinárodního paktu o

občanských a politických právech). Odkazuje rovněž na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Savda proti Turecku* (rozsudek ze dne 12. 6. 2012, č. 42730/05; *rozsudek Savda*). Štrasburský soud v tomto rozsudku konstatoval, že turecký systém vojenské služby nepovoluje žádné výjimky na základě svědomí a může vyústit v přísné a opakované trestní sankce. Takový systém nedosahoval spravedlivé rovnováhy mezi obecným zájmem společnosti a zájmem odpůrců vojenské služby. Rozhodnutí žalovaného navíc neobsahuje žádnou hlubší úvahu o tom, proč žalovaný konkrétní hrozící sankce nepovažuje za nepřiměřené.

25. **Žalovaný** ve svém vyjádření k žalobě k sankcím za nenastoupení vojenské služby uvádí, že z aktuálních podkladů vyplývá, že primární sankcí jsou opakované administrativní pokuty. Trest odnětí svobody sice zákon předvídá, v praxi se však systematicky neukládá. Z dostupných informací o zemi původu nevyplývá existence obecného či plošného zákazu legální výdělečné činnosti pro osoby, které nesplnily povinnost vojenské služby. Může to být podmínka pro výkon některých povolání. Takový požadavek však nelze považovat za sankci dosahující intenzity pronásledování — jde o běžný důsledek právní úpravy uplatňovaný plošně a nediskriminačně. Žalobce navíc neuvedl žádné okolnosti, z nichž by vyplývalo, že by mu konkrétně hrozilo odepření zaměstnání z důvodů přesahujících obecné důsledky neplnění zákonné povinnosti.
26. K tvrzené nemožnosti disponovat majetkem žalovaný uvádí, že z relevantních zdrojů nevyplývá existence právní úpravy, která by osobám vyhýbajícím se vojenské službě zakazovala vlastnictví majetku nebo jim odnímala dispoziční oprávnění k již nabytému majetku. Žalobcem uváděná opatření se neuplatňují selektivně či na základě azylově relevantních důvodů. Nejedná se o postih z důvodu politického přesvědčení, náboženství nebo příslušnosti k určité sociální skupině. Jde o obecně uplatňovaný režim vyplývající z právního řádu země původu. Ani při posouzení tvrzených dopadů v jejich kumulativním účinku nelze podle žalovaného dospět k závěru, že by hrozící následky představovaly soustavný represivní režim s cílem znemožnit žalobci důstojný život. Jejich účelem je vynucení plnění obecné občanské povinnosti, což nevybočuje z mezí legitimního výkonu státní moci.

IV. Další procesní postup a jednání ve věci

27. Soud si v rámci své povinnosti provést úplné a aktualizované posouzení skutkové i právní stránky věci, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany (čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice), opatřil několik dalších informací o zemi původu. Konkrétně šlo o:
 - zprávu oddělení informací, dokumentace a výzkumu francouzského Úřadu pro ochranu uprchlíků a apatridů s názvem *Turecko: Vojenská služba* ze dne 26. 2. 2025 (*zpráva francouzského úřadu*),
 - zprávu německého Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky s názvem *Souhrnné informace o zemi: Turecko* z listopadu 2025 (*zpráva německého úřadu*), a
 - článek z portálu *Bianet* s názvem *Odpůrci z důvodu svědomí jsou po opakovaném stíhání odsouzeni k trestu odnětí svobody* ze dne 21. 10. 2025 (*článek o odpíračích*).

Soud všechny tyto informace přeložil z originálních jazyků (francouzština, němčina, angličtina) do češtiny za pomoci nástroje *eTranslation*. Dal poté účastníkům řízení možnost se vyjádřit k jejich obsahu či případně vznést námitky proti takovému postupu. Námitky žádný z účastníků nevzněl. Možnost se vyjádřit využil jen žalobce.

Vyjádření žalobce k podkladům opatřeným soudem

28. Žalobce konkrétně tvrdil, že v jeho případě nepřipadá v úvahu vnitřní ochrana ani vnitřní přesídlení. Původcem pronásledování je stát, který brannou povinnost vynucuje na celém území Turecka. To neumožňuje žádnou alternativní vojenskou službu a staví brannou povinnost nad individuální svobodu svědomí.
29. Žalobce poukázal na to, že osoby, které odmítnou nastoupit vojenskou službu, čelí přísným a opakovaným trestním sankcím. Odkázal na rozsudek *Savda*, podle něhož nenastoupení na povinnou vojenskou službu může vést k opakovanému trestnímu postihu. V rozsudku ze dne 24. 1. 2026 věci *Ülke proti Turecku* (č. 39437/98; rozsudek *Ülke*) štrasburský soud tento stav označil za „občanskou smrt“. Podle zprávy organizace *Conscientious Objection Watch* zaslané Vysokému komisaři OSN pro lidská práva tento stav odpovídá i současné situaci v Turecku.
30. Žalobce popsal konkrétní dopady odmítnutí vojenské služby. Odpírači nemohou legálně vycestovat, protože nedostanou cestovní doklady, resp. jim je úřad neobnoví. Čelí vyloučení z trhu práce, finančnímu nátlaku a problémům v přístupu ke vzdělávání. Musí se vyhýbat kontaktu se státními orgány vyžadujícím předložení průkazu totožnosti, což zahrnuje i uzavření sňatku nebo uznání otcovství. Turecké systémy sledování obyvatelstva integrují různé databáze a umožňují okamžitou identifikaci osob s nevyřešenou brannou povinností. Běžné policejní kontroly, cestování nebo jakákoli interakce se státními institucemi často vedou k zadržení a zahájení trestního řízení. Přesídlení do velkých měst žádnou ochranu neposkytuje.
31. Žalobce rovněž tvrdil, že se odpírači po odsouzení musí hlásit se do 48 hodin u příslušné vojenské správy. Pokud tak neučiní, dopouštějí se nového trestného činu. Jsou tak za svůj odmítavý postoj potrestáni opakovaně, což je v rozporu se zásadou *ne bis in idem*. Tato praxe má přesvědčit odpírače, aby vojenskou službu vykonali i v rozporu se svým přesvědčením. Žalobce v té souvislosti odkázal na zprávu organizace *Conscience and Peace Tax International*.
32. Žalobce také zdůraznil, že pokud je původcem pronásledování stát, tak by se měla uplatnit domněnka, že účinná ochrana není dostupná. Vyvrácení této domněnky je na žalovaném. Stejná domněnka platí i ve vztahu k vnitřnímu přesídlení. Tuto domněnku by bylo možné vyvrátit jen tehdy, pokud by hrozba vycházela od orgánů místní samosprávy nebo od samostatně excesivně jednajícího státního původce. Žalobce na podporu svého tvrzení o strukturální povaze problému poukázal na to, že Turecko opakovaně odsoudil Evropský soud pro lidská práva. Přesto Turecko neupravilo svou trestněprávní legislativu týkající se odpíračů vojenské služby.

Jednání před soudem a provedené dokazování

33. Dne 20. 3. 2026 se ve věci konalo jednání. Jeho předmětem bylo zejména dokazování informací o zemi původu.
34. *Zpráva francouzského úřadu* podrobně popisuje situaci osob, které v Turecku odmítají vykonat povinnou vojenskou službu nebo se k ní nedostaví. Turecká právní úprava rozlišuje tři kategorie takových osob. První jsou tzv. *yoklama kaçağı*, tedy muži v branném věku, kteří se ve stanovené lhůtě nezaregistrovali k vojenské službě a lékařské prohlídce. Druhou kategorií tvoří tzv. *bakaya*, tedy osoby, které se sice zaregistrovaly a absolvovaly lékařskou prohlídku, ale ve stanovený den se nedostavily na místo přidělení. Třetí kategorií jsou dezertéři (*fırar*), tedy branci, kteří po nástupu služby bez povolení opustili místo výkonu na

dobu delší než šest dní. V prosinci 2016 bylo v Turecku přibližně 600 000 odpíračů, v červnu 2022 pak přibližně 550 000.

35. Turecko je podle zprávy francouzského úřadu jedinou členskou zemí Rady Evropy, která neuznává právo na výhradu svědomí a jejíž právní řád nezná žádnou formu náhradní civilní služby. Evropský soud pro lidská práva Turecko opakovaně odsoudil za porušení svobody svědomí. Již v roce 2006 v rozsudku *Ülke* označil dopady neuznání práva odmítnout vojenskou službu z důvodu svědomí za „občanskou smrt“. Osoby odmítající vojenskou službu z důvodu svědomí totiž čelí rozsáhlým omezením, která jim fakticky znemožňují přístup k základním občanským právům. Nemohou se zaregistrovat do voličských seznamů ani hlasovat. Nemohou se volně pohybovat po zemi kvůli strachu ze zatčení při kontrole totožnosti. Po dosažení 30 let se nemohou zapsat na univerzitu. Nemohou legálně pracovat, protože jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru je výkon vojenské služby podmínkou zaměstnání. Nemohou čerpat ze systému sociálního zabezpečení a nemají nárok na starobní důchod. Mají i problémy s vedením bankovních účtů. Stát jim může zabavit finanční prostředky za účelem vymáhání správních pokut. Nemohou založit podnik nebo koupit automobil či nemovitost kvůli exekucím spojeným s nahromaděnými pokutami.
36. Přestože Výbor ministrů Rady Evropy opakovaně vyzval Turecko k provedení legislativních změn, tak Turecko do roku 2024 žádné takové změny nepřijalo. Nadále se na něj vztahuje dozorový mechanismus výkonu skupiny rozsudků Evropského soudu pro lidská práva, týkajících se povinného odvodu, neexistence alternativní služby a neuznání statusu osoby odmítající vojenskou službu z důvodu svědomí. Tyto osoby mohou získat cestovní pas a legálně opustit zemi, pokud na ně nedopadá soudní rozhodnutí zakazující vycestování. Při pouliční kontrole totožnosti nebo pasové kontrole na letišti však úřady mohou zjistit jejich status odpírače, což vyvolává obavy z faktických překážek legálního vycestování.
37. Na odpírače lze vydat zatýkácí rozkaz. Jejich údaje jsou v centralizovaném systému kontroly totožnosti (*GBTS*), který turecká policie zavedla v roce 2002. Tento systém obsahuje informace o hledaných osobách, údaje o zatýkácích rozkazech, předchozích zatčeních, příkazech k vyhoštění, odepření vojenské služby a dalších relevantních skutečnostech. Cestovní pasy a doklady totožnosti obsahují čárový kód propojený se záznamem v tomto systému, který zahrnuje i stav vojenské služby dané osoby.
38. Kontroly totožnosti jsou v Turecku velmi časté a zásadně ovlivňují každodenní život odpíračů. Mohou proběhnout kdekoli a kdykoli — na cestě do školy, do nemocnice, při výletu nebo na svatbě. Osobu kontrolovanou během pracovní doby předají nejbližší vojenské službě, kde vznikne protokol, na jehož základě tato osoba obdrží správní pokutu. Osoba kontrolovaná mimo pracovní dobu po podpisu oznámení propustí s příkazem dostavit se do 15 dnů na vojenský úřad. V obou případech ji na konci formality propustí. Odpírače tedy v zásadě nelze násilně odvést do vojenské služby. Rovněž ji nelze pouze z důvodu neposlušnosti umístit do policejní vazby.
39. Podle údajů k roku 2025 se za každý den prodlení ukládá pokuta ve výši 46,32 tureckých lir pro osoby, které se dostaví dobrovolně, a 92,65 tureckých lir pro osoby zadržené donucovacími orgány. Proti pokutě je možné se do 15 dnů odvolat. Pokud se osoba neodvolá, pokuta nabude právní moci. V případě odvolání dochází někdy ke značnému zpoždění mezi uložením pokuty a její právní mocí. Během tohoto období je možné dotčenou osobu při každé další kontrole pokutovat znovu.

40. V případě nezaplacení pravomocné pokuty lze její výši strhávat z bankovních účtů dotčené osoby. Pokud odpírače, který již dostal nezaplacenou pokutu, znovu zadrží, sepisuje se zápis o trestném činu a podává se podnět státnímu zástupci. Následuje trestní stíhání podle článku 63 vojenského trestního zákoníku, který stanoví tresty od šesti měsíců do tří let odnětí svobody. Osoby odmítající vojenskou službu z důvodu svědomí se navíc často stíhají:
- (a) podle článku 318 tureckého trestního zákoníku, který trestá podněcování k nevykonání vojenské služby trestem odnětí svobody od dvou měsíců do dvou let (se zvýšením o polovinu v případě spáchání prostřednictvím tisku), a
 - (b) podle článku 319 trestního zákoníku, který trestá podněcování armády k neposlušnosti trestem odnětí svobody od jednoho roku do tří let.
41. Odpírači mohou být předmětem nového trestního řízení při každé kontrole v systému GBTS, což může vést k novým odsouzením. I pokud předchází řízení o témž obvinění již skončilo odsouzením. Téměř všechna trestní řízení ovšem vedou k odsouzení. Ačkoli většina trestů má podobu pokut, tyto pokuty se mohou být v případě nezaplacení přeměnit na tresty odnětí svobody. Zpráva francouzského úřadu uvádí řadu konkrétních případů:
- Kamil Murat Demir, novinář a odpírač vojenské služby z důvodu svědomí, byl v letech 2016 až 2021 zatčen šedesátkrát, vedlo se proti němu jedenáct různých soudních řízení a v roce 2018 ho odsoudili ke čtyřem měsícům odnětí svobody.
 - Zana Aksu, bývalý ředitel pobočky Turecké asociace na obranu lidských práv, byl v září 2021 odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody a pokutě ve výši 10 000 tureckých lir.
 - Şendoğan Yazıcı byl do roku 2024 předmětem celkem 15 různých řízení o témže obvinění a v roce 2024 ho odsoudili k pěti měsícům a 18 dnům odnětí svobody za sdílení důvodů své výhrady na sociálních sítích. Do srpna 2024 tu bylo 140 osob, které zatkli, uložili jim pokutu a opakovaně je v Turecku stíhali i potrestali.
42. Podle článku 41 zákona o odvozech z roku 2019 a článku 88 prováděcí vyhlášky z roku 2020 nelze odpírače zaměstnat v soukromém ani veřejném sektoru. Zaměstnavatelům, kteří tento zákaz poruší, hrozí trest odnětí svobody od tří měsíců do jednoho roku (v případě opakování až tři roky). Ministerstvo obrany zasílá zaměstnavatelům od listopadu 2016 varovné dopisy, v nichž je upozorňuje na problém zaměstnávání odpíračů a informuje je o hrozbě trestního stíhání. Většina zaměstnavatelů po obdržení takového varování dotčenou osobu propustí, případně ji nadále zaměstnává bez řádného přihlášení. Výkon vojenské služby je pro muže povinnou podmínkou jakékoli nabídky zaměstnání. Jak ve státním, tak v soukromém sektoru.
43. *Zpráva německého úřadu* k tématu výhrady svědomí uvádí, že v Turecku neexistuje právo na výhradu svědomí ani žádná forma alternativní civilní služby. Odmítnutí vojenské služby z důvodu svědomí se trestá jako neoprávněná nepřítomnost ve službě. Od roku 2014 projednává turecký ústavní soud řadu případů výhrad svědomí (počínaje věcí Murata Ülkeho), dosud o nich ale nerozhodl. Odkládáním rozhodnutí tak nemůže dojít k vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků, které je předpokladem pro podání stížnosti k mezinárodním orgánům. Zatímco dříve řízení proti osobám odmítajícím vojenskou službu z důvodu svědomí obvykle končila pokutami, od října 2025 tato řízení stále častěji vedou k trestům odnětí svobody.

44. Zpráva německého úřadu dále uvádí, že Výbor OSN pro lidská práva ve svém stanovisku z 28. 11. 2024 vyzval Turecko, aby uznalo právo na výhradu svědomí a umožnilo odpůrcům přístup k alternativní civilní službě. Výbor vyjádřil znepokojení nad tím, že odmítnutí vojenské služby z důvodu svědomí je nadále trestným činem a může vést k opakovaným trestům. Kritizoval rovněž faktické zbavení občanských a politických práv těchto osob.
45. Evropský úřad pro výhradu svědomí (EBCO) podle zprávy německého úřadu kritizuje tureckou praxi jako porušení článků 3 a 9 Evropské úmluvy o lidských právech. Dotčené osoby neustále čelí riziku trestního a správního řízení a četným omezením v každodenním životě, což odpovídá stavu „občanské smrti“. Opakované tresty za totéž jednání porušují zásadu *ne bis in idem*. V roce 2024 odpovědělo 47 osob odmítajících vojenskou službu z důvodu svědomí na dotazník o jejich každodenních omezeních. Nejčastěji uváděly omezení svobody cestování a pohybu (26 osob), nemožnost pracovat v jakémkoli orgánu (25 osob), nemožnost pracovat s povinným pojištěním (22 osob), výpověď ze zaměstnání (12 osob), porušení práva na vzdělání (10 osob), nemožnost hlasovat ve volbách (7 osob) a zabavení bankovních účtů (7 osob).
46. Podle článku o odpíračích osoby odmítající v Turecku vojenskou službu z důvodu svědomí nadále čelí opakovaným cyklům stíhání za totéž jednání. Zatímco dříve tato řízení zpravidla končila pokutami, v poslední době soudy vynesly tresty odnětí svobody vůči třem odpůrcům:
- Kamil Murat Demir, proti němuž se vedlo více než deset žalob za odmítnutí vojenské služby, byl dne 8. 10. 2025 odsouzen 1. trestním soudem prvního stupně v Tunceli k 21 měsícům odnětí svobody. Soud odůvodnil výši trestu „pokračující tendencí páchat trestné činy“ a trest nesnížil, nepodmínil ani nenahradil jiným trestem. Většina předchozích řízení proti Demirovi přitom skončila zproštěním obžaloby nebo pokutami. Demir v rozhovoru pro Bianet označil soudní řízení za opakující se a neopodstatněná. Upozornil rovněž na rozpor v tom, že vláda na jedné straně vede mírové rozhovory o kurdské otázce a vyzývá k odzbrojení, na straně druhé však nutí lidi ke vstupu do armády.
 - Çınar Koçgiri Doğan byl v roce 2023 odsouzen k podmíněnému pětiměsíčnímu trestu odnětí svobody. Dne 12. 8. 2025 ho zadrželi kvůli novému případu a následující den ho propustili pod soudním dohledem. Na jednání dne 16. 10. 2025 soud potvrdil dřívější podmíněný trest a uložil mu nový pětiměsíční trest odnětí svobody.
 - İnan Mayıs Aru, který uplatnil výhradu svědomí v roce 2008 a od té doby čelí řadě soudních řízení, byl dne 16. 10. 2025 odsouzen 3. trestním soudem prvního stupně v Kütahyi k 15 měsícům odnětí svobody. Soud uvedl jako důvod „úsilí páchat trestné činy“ a odmítl jakékoli snížení trestu.
47. Článek o odpíračích dodává, že istanbulská pobočka Asociace pro lidská práva (İHD) a komise İHD pro výhradu svědomí ve společném prohlášení označily opakované soudní procesy a odsouzení za „soudní obtěžování ve formě mučení“. Obvinily turecké soudy ze systematického porušování mezinárodních závazků v oblasti lidských práv a zásady *ne bis in idem*. Advokátka Hülya Üçpinar při čtení prohlášení zdůraznila porušení čl. 3, 6 a 9 Evropské úmluvy o lidských právech. Vyzvala Turecko, aby uznalo právo na námitku z důvodu svědomí ve vnitrostátním právu, zastavilo veškeré probíhající stíhání dotčených osob a zrušilo trestní a správní sankce uložené odpůrcům vojenské služby z důvodu svědomí.

48. Soud dále za pomoci nástroje *eTranslation* pořídil překlady dvou dalších informací o zemi původu, na které odkazoval žalobce ve svém vyjádření k podkladům dříve opatřených soudem:

- zprávu organizace *Conscientious Objection Watch* zaslané Vysokému komisaři OSN pro lidská práva ze dne 15. 1. 2026 (*zpráva COW*), a
- zprávu organizace *Conscience and Peace Tax International* zaslanou k univerzálnímu periodickému přezkumu ve vztahu k Turecku z října 2024 (*zpráva CPTI*),

49. *Zpráva COW* popisuje v kapitolách III až VIII systematické porušování práv osob odmítajících v Turecku vojenskou službu z důvodu svědomí. K jejich stíhání dochází opakovaně za totéž jednání. Turecké soudy považují každý kontakt s donucovacími orgány — často vyvolaný běžnou kontrolou totožnosti — za samostatný trestný čin, bez ohledu na to, že motivace a jednání dotčené osoby se nemění. V prosinci 2025 turecký ústavní soud rozhodl, že opakované stíhání osob vyhýbajících se branné povinnosti, včetně odpůrců z důvodu svědomí, neporušuje zásadu *ne bis in idem*.

50. Zpráva COW také uvádí konkrétní případy z roku 2025:

- Çınar Koçgiri Doğan byl dvakrát odsouzen k pěti měsícům odnětí svobody ve dvou opakovaných řízeních.
- Kamil Murat Demir byl různými soudy odsouzen k 21 měsícům a v samostatném případě k 16 měsícům odnětí svobody; soudy se v obou případech odvolávaly na jeho předchozí odsouzení jako na důkaz „tendence páchat trestné činy“.
- İnan Aru byl odsouzen k jednomu roku a třem měsícům odnětí svobody bez možnosti snížení trestu.
- Mahmut Elkuş byl odsouzen k deseti měsícům odnětí svobody přeměněným na správní pokutu 6 000 TL.
- Cemal Karakuş byl ve dvou řízeních odsouzen k celkem deseti měsícům odnětí svobody přeměněným na pokuty.

Všichni uvedení odpůrci podali individuální stížnosti týkající se předchozích odsouzení, které turecký ústavní soud nevyřídil.

51. Odpůrci z důvodu svědomí čelí rovněž přísným ekonomickým sankcím. Zpráva jako příklad uvádí advokáta Gökhana Soysala, který dostal správní pokuty ve výši 210 130 TL a zmrazili mu bankovní účty. Jeho stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva a ústavnímu soudu zůstávají nevyřízené. Finanční sankce brání odpůrcům ve výkonu povolání, v zajištění základních životních potřeb a postihují i jejich rodiny.

52. Odpírači z důvodu svědomí jsou pod stálým rizikem zatčení, neboť jejich vojenský status je v databázi národní identity a bezpečnosti. Běžné policejní kontroly, cestování nebo kontakt s veřejnými institucemi často vedou k zadržení a zahájení nového řízení. Zpráva COW připomíná případ Osmana Murata Ülkeho, který zůstává pod zvýšeným dohledem Výboru ministrů Rady Evropy. Navzdory závazným rozsudkům štrasburského soudu nadále dostává úřední oznámení nařizující mu hlásit se do vojenské služby pod hrozbou dalších sankcí.

53. Článek 318 tureckého trestního zákoníku kriminalizuje výroky, které „odrazují veřejnost od vojenské služby“. Článek 217 kriminalizuje „veřejné podněcování k nerespektování

zákona“. Tato ustanovení se uplatňují proti odpůrcům z důvodu svědomí a protimilitaristickým aktivistům. Şendoğan Yazıcı byl na jejich základě odsouzen k sedmi měsícům a patnácti dnům odnětí svobody za projevy související s námitkou z důvodu svědomí. Jeho případ zůstává v odvolacím řízení.

54. Odpírači z důvodu svědomí v Turecku nemají k dispozici žádný účinný vnitrostátní opravný prostředek. Vnitrostátní soudy soustavně odmítají uplatňovat článek 90 ústavy, který dává přednost mezinárodním smlouvám o lidských právech před vnitrostátním právem. V období od roku 2012 do srpna 2024 turecký ústavní soud obdržel nejméně 64 individuálních stížností týkajících se výhrady svědomí, z nichž mnohé zůstávají po delší dobu nerozhodnuté.
55. Kumulativní dopad těchto opatření představuje podle zprávy COW stav „občanské smrti“. Vojenský status je v systémech totožnosti a cestovních pasů, což umožňuje okamžitou identifikaci odpírače a zásah ze strany úřadů. V roce 2025 oznámilo organizaci COW 45 osob, že nemohou vykonávat různá práva nebo že na jejich práva dopadá omezení z důvodu statusu odpírače vojenské služby. Konkrétně 35 osob uvedlo závažná omezení svobody pohybu kvůli stálému strachu z kontrol totožnosti a zatčení, 28 osob nemohlo pracovat ve veřejném sektoru, 33 osob čelilo vyloučení ze systémů sociálního a důchodového zabezpečení, 20 osob propustili ze zaměstnání, na 10 osob dopadla omezení práva na vzdělání, 9 osob se nemohlo zaregistrovat k volbám nebo volit a 10 osobám zabavili bankovní účty.
56. Zpráva CPTI uvádí, že zákon, který zkrátil běžnou délku vojenské služby na šest měsíců a zavedl dobrovolnou „zkrácenou vojenskou službu za úplatu“, shledal Výbor ministrů Rady Evropy jako nedostatečný k nápravě neuznání výhrady svědomí. Zkrácená varianta totiž zachovává jeden měsíc vojenského výcviku. Proto by byla nepřijatelná pro odpírače i bez ohledu na to, že požadovaná platba výrazně přesahuje finanční možnosti většiny branců. Tento systém tak fakticky činí vojenskou službu dobrovolnou pouze pro nejbohatší, což představuje sociálně regresivní opatření.
57. Zpráva CPTI také konstatuje, že povinnost vykonat vojenskou službu se podle tureckého práva nepovažuje za splněnou po uložení trestu za její odmítnutí. Muže je možné opakovaně povolávat bez jakéhokoli omezení počtu, což vede k opakovaným odsouzením a trestům. Zpráva připomíná, že v případě odpírače Murata Ülkeho v roce 2006 štrasburský soud shledal porušení čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech (zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení). Soud popsál jeho situaci tak, že se skrývá před bezpečnostními složkami, nemůže se legálně oženit ani si uznat otcovství svého syna, nemá oficiální adresu a přerušil veškerý kontakt s úřady. Soud dospěl k závěru, že tajný život, který se téměř rovná „občanské smrti“, je neslučitelný s režimem trestů demokratické společnosti.
58. Zpráva CPTI dodává, že tato situace přetrvává navzdory rozsudkům Evropského soudu pro lidská práva u všech dotčených stěžovatelů (s výjimkou těch následně prohlášených za nezpůsobilé k vojenské službě). Výbor ministrů Rady Evropy ve své poslední zprávě z června 2024 ke „skupině případů Ülke“ vyjádřil důrazné znepokojení nad tím, že od nabytí právní moci prvního rozsudku v roce 2006 Turecko nepřijalo žádné konkrétní kroky k zavedení nezbytných legislativních reforem. S hlubokým politováním konstatoval, že Turecko tři stěžovatele (včetně odpírače Ülkeho) nadále považuje za osoby vyhýbající se branné povinnosti, které čelí hrozbě trestního a správního řízení i četným omezením rovnajícím se „občanské smrti“. K těmto obětem lze přidat všechny další odpůrce z důvodu

svědomí, kteří vstoupili do nekonečného cyklu stíhání. Organizace COW zdokumentovala 140 případů odpíračů, které v Turecku opakovaně zatkli, pokutovali a stíhali.

59. Zpráva CPTI vysvětluje, že soudní řízení se zahajuje náhodně — kdykoli odpůrce předloží průkaz totožnosti, jeho vojenský status se zobrazí v systému GBTS, což okamžitě vede ke správní pokutě. Aktuální sazba činí 64,37 TL za každý den trvání trestného činu, což v jednotlivých případech vede k pokutám přesahujícím 50 000 TL, tedy téměř 2 000 eur. Po každé pokutě následuje samostatné trestní stíhání podle článku 63 vojenského trestního zákoníku s hrozbou trestu odnětí svobody až na tři roky. Četnost ani celkový počet případů zahájení tohoto procesu, ani počet pokut a trestů, které lze uložit, zákon neomezuje. Dokonce ani nominální věková hranice 41 let se nerespektuje — v roce 2024 obdržel odpírač Ülke, kterému je přes 50 let, obnovené předvolání k vojenské službě. Stalo se tak téměř třicet let od počátku celé ságy.
60. Zpráva CPTI doplňuje, že Evropský soud pro lidská práva v roce 2006 shledal pětiletý trest odnětí svobody uložený odpůrci Halilu Savdovi za veřejné prohlášení solidarity s izraelskými odpůrci z důvodu svědomí za porušení svobody projevu. Ačkoli Turecko použitou právní úpravu v roce 2013 novelizovalo, stále kriminalizuje jakékoli vyjádření, které by mohlo odrazovat od výkonu vojenské služby. Obavy ze stíhání v roce 2021 vedly k tomu, že se jediná turecká právně registrovaná organizace podporující práva odpíračů z důvodu svědomí dobrovolně rozpustila.
61. Zpráva CPTI také připomíná, že Výbor OSN pro lidská práva po posouzení první zprávy Turecka vyjádřil znepokojení nad neuznáním výhrady svědomí a nad tím, že odpíračům i osobám podporujícím výhradu svědomí hrozí trest odnětí svobody a faktické zbavení některých občanských a politických práv, včetně svobody pohybu a volebního práva. Výbor doporučil Turecku přijmout právní úpravu uznávající a upravující výhradu svědomí, zajistit možnost náhradní služby bez represivních nebo diskriminačních účinků a mezitím pozastavit veškerá řízení proti odpůrcům a všechny již uložené tresty.
62. Kromě výše shrnutých důkazů se soud zabýval *majetkovou situací žalobce*. K důkazu provedl žalobcem předložené prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech a doklady o mzdě od jeho zaměstnavatelů. Žalobce v období od 1. 8. 2025 do 31. 1. 2026 pracoval jako strážný u společnosti ABAS IPS Management s.r.o. s průměrným čistým měsíčním výdělkem 13 137 Kč. Od 16. 2. 2026 pracuje jako pracovník ostrahy u společnosti PRIMM bezpečnostní služba, s.r.o. s hodinovou mzdou 143,40 Kč. Na dotaz soud žalobce upřesnil, že pracuje v hlavním pracovním poměru zhruba 80 hodin měsíčně.

V. Hodnocení věci

63. Žaloba je *důvodná*.
64. Jádrem věci je jediná otázka: zda žalobci v případě návratu do Turecka hrozí pronásledování z důvodu jeho odmítnutí vykonat povinnou vojenskou službu. Žalobce je členem náboženského hnutí Haré Krišna a zastává pacifistické přesvědčení, s nímž je výkon vojenské služby neslučitelný. Odmítá násilí.
65. Žalovaný ve svém rozhodnutí formálně věrohodnost konverze žalobce k hnutí Haré Krišna nezpochybňuje a výslovně třeba uvádí, že jím předložené důkazy o zapojení do této náboženské komunity bere jako stvrzení jeho příslušnosti k tomuto náboženskému směru. Po materiální stránce to však poté bagatelizuje (viz bod 15 výše). Neprovedl však řádný test věrohodnosti, jak ho na to soud již upozornil Nejvyšší správní soud v prvním rozsudku v

této věci ze dne 10. 12. 2021, čj. 5 Azs 19/2020-45, č. 4304/2022 Sb. NSS (*první rozsudek*; body 41 až 45). Ve svém druhém rozhodnutí žalovaný o věrohodnosti konverze žalobce k hnutí Haré Krišna nepochyboval (bod 43 druhého rozsudku). Snahy žalovaného o bagatelizaci těchto tvrzení proto nemohou obstát. Soud tedy dále vychází z toho, že tvrzení žalobce o jeho příslušnosti k hnutí Haré Krišna a odmítání násilí jsou věrohodná.

66. Soud se proto dále zabýval tím, jaké důsledky žalobci reálně hrozí, pokud vojenskou službu v Turecku z důvodu výhrady svědomí odmítne, a zda tyto důsledky představují pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.

a. Obecná východiska

67. Podle čl. 18 Listina základních práv EU platí, že

„Právo na azyl je zaručeno při dodržování Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků ze dne 31. ledna 1967 a v souladu se Smlouvou o Evropské unii a Smlouvou o fungování Evropské unie (...).“

68. Podle čl. 1 oddílu A odst. 2 prvního pododstavce Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků (*Ženevská úmluva*) se pojem *uprchlík* vztahuje na kteroukoliv osobu, jež:

„se nachází mimo vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; (...).“

Na tuto mezinárodní úpravu navazuje § 12 písm. b) zákona o azylu, podle kterého se azyl cizinci udělí, zjistí-li se v řízení, že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Co se každým z těchto azylově relevantních důvodů myslí, přibližuje čl. 10 kvalifikační směrnice.

69. Přehledně shrnuto – pokud cizinci v zemi původu hrozí:

- (1) pronásledování, ze kterého má
- (2) odůvodněný strach, a je tu
- (3) souvislost (kauzální nexus) mezi tímto pronásledováním a azylově relevantními důvody pronásledování, pak nemá-li proti takovému pronásledování cizinec v zemi původu
- (4) vnitřní ochranu, resp.
- (5) alternativu vnitřního přesídlení,

tak mu vzniká nárok na azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

70. Pojmem (1) *pronásledování* se podle § 2 odst. 4 zákona o azylu rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud ho provádí, podporují nebo trpí původci pronásledování. Podrobnější definici obsahuje čl. 9 kvalifikační směrnice. Podle jeho odstavce 1 je pronásledováním jednání, které je buď svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv [písm. a)], nebo souběhem různých opatření, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce obdobným způsobem [písm. b)].

71. Článek 9 odst. 2 kvalifikační směrnice pak uvádí několik příkladů pronásledování. Podle jeho písmene b) jím mohou být právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo se provádí diskriminačním způsobem. A podle písmene c) jím může být nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání. Cenná je pro posouzení věci Příručka UNHCR (body 167 až 174), která vysvětluje:

„(...) V zemích, kde existuje povinná vojenská služba, je často nevykonávání této služby podle zákona trestné. Navíc nehledě na to, zda vojenská služba je či není povinná, je dezerce vždy považována za trestný čin. Tresty se mohou v různých zemích lišit a nejsou za normálních okolností považovány za pronásledování. Obavy z trestního stíhání a potrestání za dezerci či vyhýbání se nástupu vojenské služby nepředstavují samy o sobě opodstatněné obavy z pronásledování podle naší definice. Dezerce či vyhýbání se nástupu vojenské služby na druhé straně nevylučuje, aby člověk byl uprchlíkem, a člověk může být uprchlíkem kromě toho, že je dezertérem nebo vyhýbající se osobou.

(...) Člověk jasně není uprchlíkem, pokud jeho jediným důvodem pro dezerci či vyhýbání se nástupu vojenské služby je jeho averze vůči vojenské službě nebo strach z boje. Může však být uprchlíkem, jestliže se jeho dezerce nebo vyhýbání se sbíhá s dalšími relevantními motivy pro opuštění země nebo setrvávání mimo ni, nebo pokud má jinak důvody ve smyslu definice obávat se pronásledování.

(...) Dezertér nebo člověk vyhýbající se vojenské službě může být rovněž považován za uprchlíka, pokud lze prokázat, že by byl za tento vojenský trestný čin vystaven nepřiměřeně přísnému trestu z důvodu jeho rasy, náboženství, státní příslušnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo politických názorů. Stejně by platilo i tehdy, pokud bylo možné prokázat, že má opodstatněné obavy z pronásledování z těchto uvedených důvodů nad rámec potrestání za dezerci.

(...) Jsou však i případy, kdy nutnost výkonu vojenské služby může být třeba i jediným důvodem pro nárok na právní postavení uprchlíka, tj. když člověk může prokázat, že výkon vojenské služby by si vyžadoval jeho účast ve vojenských akcích, které jsou v rozporu s jeho skutečným politickým, náboženským nebo morálním přesvědčením nebo s oprávněnými pohnutkami jeho svědomí.

(...) Ne každé přesvědčení, ať je jakkoliv ryzí, je dostatečným důvodem pro nárokování si právního postavení uprchlíka po dezerci nebo vyhnutí se nástupu vojenské služby. Nestačí, že člověk má rozpory se svou vládou, pokud jde o politické odůvodnění určité vojenské akce. Avšak tam, kde je typ vojenské akce, s níž jedinec nechce být spojován, odsuzován mezinárodním společenstvím jako jsoucí v rozporu se základními pravidly lidského chování, mohlo by potrestání za dezerci či vyhýbání se nástupu vojenské služby být, ve světle všech ostatních požadavků definice, samo o sobě považováno za pronásledování.

(...) Odmítání výkonu vojenské služby s může zakládat i na náboženském přesvědčení. Pokud je žadatel schopen prokázat, že jeho náboženské přesvědčení je ryzí a že toto přesvědčení neberou v úvahu úřady jeho země tím, že na něm požadují výkon vojenské služby, bude možná moci vznést nárok na právní postavení uprchlíka. Tento nárok by byl samozřejmě podpořen dalšími projevy toho, že žadatel nebo jeho rodina mohou zakusit potíže v důsledku svého náboženského přesvědčení.

(...) Otázka, zda na námitce proti výkonu vojenské služby z důvodů svědomí se může zakládat oprávněný nárok na právní postavení uprchlíka, by měla být rovněž posuzována ve světle současného vývoje v této oblasti. Rostoucí počet států přijímá zákony nebo správní předpisy, podle nichž osoby, které mohou uplatnit ryzí pohnutky svědomí, jsou osvobozeny od vojenské služby buď úplně nebo tak, že vykonávají náhradní (tj. civilní) službu. Zavedení takovéto legislativy nebo správních předpisů je i předmětem doporučení mezinárodních

agentur. Ve světle tohoto vývoje je zde smluvním státům dávána možnost udělovat právní postavení uprchlíka osobám namítajícím proti výkonu vojenské služby z ryzích pohnutek svědomí.

(...) Ryzost politického, náboženského či morálního přesvědčení člověka, nebo pohnutek jeho svědomí ve smyslu namítání proti výkonu vojenské služby, je samozřejmě zapotřebí prokázat na základě pečlivého šetření jeho osobnosti a zázemí. Skutečnost, že třeba projevoval své názory už před povoláním k nástupu vojenské služby anebo že třeba zažíval potíže s úřady pro jeho přesvědčení, je relevantní úvahou. O ryzosti jeho přesvědčení může leccos napovědět i to, zda byl k výkonu povinné služby povolán nebo zda do armády vstoupil jako dobrovolník.“

72. Soudní dvůr v rozsudku ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Shepherd*, C-472/13 (rozsudek *Shepherd*) také konstatoval, že trestní stíhání nebo trest za odepření vojenské služby může představovat pronásledování, pokud takové stíhání nebo trest zjevně překračují meze toho, co je nezbytné k tomu, aby dotčený stát mohl uplatnit své legitimní právo udržovat ozbrojené síly (body 49 a 50, resp. bod 52 rozsudku *Shepherd*). Při tomto posouzení je třeba zkoumat všechny významné skutečnosti, které se týkají země původu žadatele, včetně jejích právních předpisů a způsobu jejich uplatňování (bod 53 rozsudku *Shepherd*).

73. Nejvyšší správní soud již v prvním rozsudku též vysvětlil, že (bod 48):

„V obecné rovině lze jistě souhlasit (...), že samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany, pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud případné odpírání výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí není trestáno nepřiměřenými sankcemi.“

A připomenul, že (bod 65 prvního rozsudku):

„podle čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) kvalifikační směrnice však mohou být za pronásledování obecně považována také právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem, a také nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání, což může být dle citovaného rozsudku Soudního dvora ve věci *Shepherd* také nepřiměřené trestání odepření výkonu vojenské služby (...). Zároveň je třeba mít na paměti, že čl. 9 odst. 2 písm. b), c) a e) kvalifikační směrnice náleží pouze do demonstrativního výčtu příkladů toho, co může být v návaznosti na obecnou definici pronásledování uvedenou čl. 9 odst. 1 téže směrnice za pronásledování považováno.“

Nejvyšší správní soud poté zdůraznil (bod 67 prvního rozsudku):

„Zcela zásadní ovšem je, že po výkonu uloženého trestu je po odpíracích z náboženských důvodů znovu požadováno, aby výkon vojenské služby podstoupili, a tresty za odpírání se tak (obdobně, jako tomu bylo v totalitním Československu) opakují. Takovou praxi je již třeba za nepřiměřené trestání považovat zcela nepochybně, i pokud by byla, jak tvrdí žalovaný, vykonávána nediskriminačně vůči všem tureckým občanům.“

74. Dalším důležitým pojmem je (2) *odůvodněný strach z pronásledování*. K němu Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018-46 (č. 4029/2020 Sb. NSS), který se rovněž týkal tureckého státního příslušníka kurdské národnosti, konstatoval:

„Posuzování odůvodněnosti strachu z pronásledování je úzce spjato s dalšími kritérii, jelikož, jak Nejvyšší správní soud již několikrát judikoval, posouzení nároku na udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu je postaveno na potencialitě pronásledování v budoucnu po případném návratu žadatele do země původu, jedná se tedy, obdobně jako u posuzování skutečného nebezpečí vážné újmy pro účely doplňkové ochrany, o prospektivní rozhodování

(...). Samotný § 12 písm. b) zákona o azylu pracuje s pojmem strachu jako subjektivním prvkem a odůvodněností strachu z pronásledování jako objektivním prvkem, nestanoví však podmínku faktického pronásledování v minulosti, byť taková skutečnost je velmi významnou indicií přiměřené pravděpodobnosti pronásledování i v budoucnu. V každém případě je však zkoumána možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická, rozhodně však nemusí dosahovat či přesahovat 50 % (...).“

75. Kromě toho tu podle čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice musí v případě shledaného odůvodněného strachu z pronásledování existovat (3) *souvislost (kauzální nexus) mezi tímto pronásledováním a azylově relevantními důvody pronásledování* taxativně uvedenými v čl. 1 oddílu A odst. 2 prvního pododstavce Ženevské úmluvy, čl. 10 kvalifikační směrnice, resp. § 12 písm. b) zákona o azylu. V kontextu této věci je třeba přiblížit, co se rozumí náboženstvím jako důvodem pronásledování. Podle čl. 10 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice je jím

„zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením“

76. Pokud jednání, kterému žadateli hrozí, dosahovalo intenzity pronásledování a zejména že hrozba pronásledování trvá, bude také velmi důležité jasně určit jeho původce. Od něj se bude odvíjet způsob posuzování dostupnosti (4) *vnitřní ochrany*. Tam, kde je původcem pronásledování státní subjekt, je podle judikatury nutné obzvláště obezřetně zvažovat, zda výše instančně postavené orgány či jiní poskytovatelé ochrany dokáží a chtějí poskytnout žadateli účinnou ochranu ve smyslu čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice. Pokud tomu tak není, nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, a ze dne 31. 5. 2017, čj. 5 Azs 62/2016-87).
77. Kvalifikační směrnice přitom v bodě 27 svého odůvodnění říká, jak žalobce správně namítá, že *pokud je původcem pronásledování stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná* (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2020, čj. 10 Azs 278/2019-57, bod 30). Pokud domněnka nedostupnosti vnitřní ochrany vznikne, pak ji žalovaný musí adresně vyvrátit. To lze například tím, že jde o hrozbu pocházející od samostatně excesivně jednajícího státního původce. Současně to nelze zjednodušit a tvrdit, že každé nezákonné jednání příslušníka bezpečnostní složky bude pouhým excesem.
78. Jestliže se žadatel nemůže spolehnout na dostupnou a účinnou ochranu před pronásledováním v místě jeho bydliště, je třeba dále zkoumat (5) *alternativu vnitřního přesídlení* (čl. 8 kvalifikační směrnice). Znovu zde platí *vyvratitelná domněnka její neexistence, jestliže jde o státního původce pronásledování*. Podaří-li se tuto domněnku vyvrátit – například tím, že jde o hrozbu, která vychází od orgánů místní samosprávy, nikoli na území celého státu, nebo od již zmíněného samostatně excesivně jednajícího státního původce – a nabízí-li se určitá alternativa vnitřního přesídlení, pak bude moci žalovaný rozhodnout o neudělení azylu. Není-li alternativa vnitřního přesídlení podle čl. 8 odst. 1 kvalifikační směrnice k dispozici (resp. zůstane-li v případě pronásledování hrozícího od státních původců

neprolomená domněnka nedostupnosti vnitřní ochrany), pak vzniká jednotlivci nárok na azyl, resp. postavení uprchlíka.

79. I cizince, kterému vznikl nárok na azyl, lze však poté z azylu vyloučit, zjistí-li se důvody podle § 15 zákona o azylu (a čl. 12 kvalifikační směrnice). Podle § 15 zákona o azylu konkrétně nelze azyl udělit žadateli, u něhož existuje důvodné podezření, že se dopustil trestného činu proti míru, válečného trestného činu nebo trestného činu proti lidskosti, vážného nepolitického zločinu či zvlášť krutého činu spáchaného před vydáním rozhodnutí o mezinárodní ochraně, nebo jednání neslučitelného se zásadami a cíli OSN; to stejné platí pro toho, kdo k takovým činům podněcoval nebo se na nich podílel. Azyl dále nelze udělit cizinci, který požívá ochrany jiného orgánu OSN než UNHCR (pokud taková ochrana trvá), nebo který je v zemi svého trvalého pobytu uznán za osobu s právy a povinnostmi rovnocennými státní příslušnosti – ledaže by mu v tomto státě hrozilo pronásledování. Vyloučení se vztahuje rovněž na cizince, na něž dopadají mezinárodní sankce spočívající v zákazu vstupu nebo pobytu, jakož i na toho, kdo byl pravomocně odsouzen za zvlášť závažný zločin a představuje nebezpečí pro společnost, nebo u něž existují oprávněné důvody považovat ho za hrozbu pro bezpečnost státu.

b. Použití obecných východisek v konkrétních okolnostech této věci

Odpíračům vojenské služby z důvodu výhrady svědomí hrozí v Turecku pronásledování

80. Soud na základě dokazování provedeného při jednání dospěl k závěru, že žalobci v případě návratu do Turecka hrozí pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu a čl. 9 kvalifikační směrnice. Důsledky odmítnutí vojenské služby z důvodu výhrady svědomí v Turecku totiž zjevně překračují meze toho, co je nezbytné k uplatnění legitimního práva státu udržovat ozbrojené síly, jak to zdůrazňuje rozsudek *Shepherd*.
81. Z provedených důkazů vyplývá následující obraz: Turecko je jedinou členskou zemí Rady Evropy, která neuznává právo na výhradu svědomí a nezná žádnou formu náhradní civilní služby. Jedinou zákonnou alternativou k řádné šestiměsíční vojenské službě je tzv. placená vojenská služba. Ta však vyžaduje zaplacení částky přibližně 141 000 Kč – tj. více než činí žalobcův aktuální roční příjem – a absolvování jednoměsíčního základního vojenského výcviku zahrnujícího všechny aspekty běžné vojenské služby. Na placenou službu navíc nemají nárok ti, kdo se podle státu již vyhýbají odvodu. Pro žalobce, který odmítá jakoukoli účast na vojenské činnosti z důvodu svědomí, tak tato varianta nepředstavuje skutečnou alternativu. Výbor ministrů Rady Evropy tento závěr potvrdil – placenou službu neshledal za dostatečnou nápravu neuznání výhrady svědomí.
82. Z informací provedených při jednání jednoznačně vyplývá, že odpírači vojenské služby z důvodu svědomí v Turecku čelí opakovanému trestnímu stíhání za totéž jednání. Turecké soudy považují každý kontakt odpírače s donucovacími orgány – typicky při běžné kontrole totožnosti – za samostatný trestný čin. Povinnost vykonat vojenskou službu se podle tureckého práva nepovažuje za splněnou po uložení trestu za její odmítnutí. Stát proto může odpírače opakovaně povolávat a trestat, bez jakéhokoli omezení počtu řízení.
83. Žalovaný ve svém rozhodnutí tvrdil, že trest odnětí svobody se v praxi neukládá. Toto tvrzení však vyvrací důkazy provedené při jednání. *Zpráva německého úřadu* výslovně uvádí, že od října 2025 turecké soudy zpřísní tresty a řízení proti odpíračům stále častěji končí tresty odnětí svobody. *Článek o odpíračích* dokumentuje tři konkrétní případy, ve kterých došlo v říjnu 2025 k uložení nepodmíněných trestů odnětí svobody. Kamil Murat Demir byl

odsouzen k 21 měsícům, İnan Mayıs Aru k 15 měsícům a Çınar Koçgiri Doğan k pěti měsícům odnětí svobody. *Zpráva COW* z ledna 2026 tyto údaje potvrzuje a doplňuje o další případy. Závěr žalovaného, že trest odnětí svobody odpíračům reálně nehrozí, proto tváří v tvář těmto informacím neobstojí.

84. Je třeba v té souvislosti připomenout slova prvního rozsudku (jeho bod 67), podle kterého je zcela zásadní, že se po výkonu uloženého trestu po odpíračích z náboženských důvodů znovu požaduje, aby výkon vojenské služby podstoupili, a tresty za odpírání se tak (obdobně, jako tomu bylo v totalitním Československu) opakují. Nejvyšší správní soud jednoznačně řekl, že: „[t]akovou praxi je již třeba za nepřiměřené trestání považovat zcela nepochybně, i pokud by byla, jak tvrdí žalovaný, vykonávána nediskriminačně vůči všem tureckým občanům.“
85. Vedle trestního stíhání hrozí odpíračům opakované správní pokuty. Za každý den prodlení se ukládá pokuta, jejíž výše se zdvojnásobuje v případě zadržení donucovacími orgány. Celkový počet pokut ani jejich souhrnnou výši zákon neomezuje. V praxi jednotlivé pokuty přesahují 50 000 tureckých lir. Nezaplacené pokuty se zapisují na bankovní účty dotčených osob a mohou se přeměnit na tresty odnětí svobody. Řada odpíračů si proto bankovní účty vůbec nezřizuje.
86. Nelze přehlížet ani otázku vyloučení z pracovního trhu. Podle tureckého práva nelze osoby vyhýbající se vojenské službě zaměstnat v soukromém ani veřejném sektoru. Zaměstnavatelům, kteří tento zákaz poruší, hrozí trest odnětí svobody. Turecké Ministerstvo obrany aktivně zasílá zaměstnavatelům varovné dopisy, v nichž je upozorňuje na problém zaměstnávání odpíračů a informuje je o hrozbě trestního postihu. Většina zaměstnavatelů po obdržení takového varování dotčenou osobu propustí. Výkon vojenské služby je pro muže povinnou podmínkou jakékoli nabídky zaměstnání. Žalovaný ve svém vyjádření tvrdil, že z informací o zemi původu nevyplývá existence plošného zákazu legální výdělečné činnosti pro odpírače. Tento závěr však vyvrací zpráva francouzského úřadu, která existenci takového zákazu podrobně dokumentuje.
87. Odpírači vojenské služby z důvodu svědomí kromě toho všeho dále čelí rozsáhlým omezením, která jim fakticky znemožňují přístup k základním občanským právům. Nemohou se registrovat k volbám a volit. Nemohou se volně pohybovat po zemi ze strachu z možného zatčení při kontrole totožnosti. Po dosažení 30 let se nemohou zapsat na univerzitu. Nejsou v systému sociálního zabezpečení a nemají nárok na starobní důchod. Nemohou založit podnik, koupit automobil nebo nemovitost kvůli exekucím spojeným s nahromaděnými pokutami. Systém GBTS umožňuje okamžitou identifikaci odpírače při jakémkoli kontaktu se státními orgány, včetně běžných policejních kontrol. Každá taková identifikace může vést k uložení nové pokuty a zahájení nového trestního řízení.
88. Soud tyto jednotlivé roviny posoudil ve vzájemné souvislosti. Kumulativní účinek opakovaných trestů odnětí svobody, neomezených finančních sankcí, vyloučení z pracovního trhu a systematického omezení základních občanských práv vytváří stav, který zprávy mezinárodních organizací i Evropský soud pro lidská práva označují jako „občanskou smrt“. Štrasburský soud tento závěr poprvé vyslovil již v roce 2006 v rozsudku *Ülke*. V něm shledal, že tajný život odpírače, který se nemůže legálně oženit, uznat svého syna, mít oficiální adresu ani kontaktovat úřady, je neslučitelný s režimem trestů demokratické společnosti.

89. Z provedených důkazů pak vyplývá, že se situace odpíračů v Turecku od rozsudku ve věci *Ülke* nezlepšila. Naopak — od října 2025 se zhoršuje, neboť turecké soudy začaly ukládat nepodmíněné tresty odnětí svobody. Výbor ministrů Rady Evropy ve své zprávě z června 2024 s hlubokým politováním konstatoval, že od roku 2006 Turecko nepřijalo žádné legislativní reformy. Tři stěžovatelé z původní skupiny případů, včetně Osmana Murata Ülkeho, nadále čelí hrozbě stíhání a omezením rovnajícím se „občanské smrti“ — téměř dvacet let po odsuzujícím rozsudku štrasburského soudu. Turecký ústavní soud v prosinci 2025 navíc rozhodl, že opakované stíhání odpíračů neporušuje zásadu *ne bis in idem*. Výbor OSN pro lidská práva předtím na konci roku 2024 vyzval Turecko, aby uznalo právo na námitku z důvodu svědomí, umožnilo alternativní civilní službu a pozastavilo veškerá řízení proti odpíračům. Turecko na tuto výzvu nijak nereagovalo.
90. Souhrn následků, kterým v Turecku čelí osoby odmítající vojenskou službu z důvodu svědomí, představuje pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice. Jde o kumulaci různých opatření — opakovaného trestního stíhání a trestání, finančních sankcí, vyloučení ze zaměstnání a systematického omezení občanských práv — která jsou svojí povahou a kumulativním účinkem dostatečně závažná k tomu, aby postihla jednotlivce způsobem srovnatelným s vážným porušením základních lidských práv. Tato opatření zjevně překračují meze toho, co je nezbytné k uplatnění legitimního práva Turecka udržovat ozbrojené síly (viz kritérium z rozsudku *Shepherd*, bod 52).
91. Toto pronásledování má zároveň povahu nepřiměřeného trestního stíhání a trestání ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice. Nepřiměřenost spočívá v několika ohledech. Tresty se ukládají opakovaně za totéž jednání — odmítnutí nastoupit vojenskou službu — přičemž počet řízení ani trestů není nijak omezen. Vedle trestů odnětí svobody a pokut odpíračům hrozí celá řada dalších sankcí netrestní povahy, které jim fakticky znemožňují důstojný život. A Turecko odpíračům nenabízí žádnou reálnou alternativu k výkonu vojenské služby, která by respektovala jejich výhradu svědomí. Takovou alternativou není ani tzv. placená vojenská služba, která by žalobce stála veškerou jeho nynější roční mzdu, a stejně by se žalobce během ní žalobce nevyhnul jednoměsíčnímu „plnohodnotnému“ vojenskému výcviku.
92. Turecký stát v případě odpíračů nebuduje vězení z cihel a mříží, ale z databází a zákazů. Vytváří pomyslné vězení pod širým nebem. Odpírači v něm sice nenosí pouta, ale každým pohybem směrem k legální existenci – ať už jde o snahu pracovat, založit bankovní účet nebo se oženit – naráží na neviditelnou zeď svého statusu. Východ z tohoto vězení, který stát nabízí v podobě placené vojenské služby, je jen iluzorní: je to jako by vězeň dostal možnost si zkrátit trest za cenu, kterou si nemůže dovolit, a s podmínkou, že se i tak musí na měsíc stát tím, kým z hloubi svědomí být odmítá. To v očích soudu dalece přesahuje míru přiměřenosti.

Je tu příčinná souvislost mezi popsáním pronásledování a azylově relevantním důvodem – náboženským přesvědčením

93. Soud zvažoval, o který azylově relevantní důvod může v této věci jít. Nejprve přemýšlel, jestli odpírači vojenské služby z důvodu výhrady svědomí netvoří *určitou společenskou skupinu*. Podle čl. 10 odst. 1 písm. d) kvalifikační směrnice o ni jde zejména tehdy, pokud (i) příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále (ii) tato

skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou. O splnění druhého kritéria soud ovšem měl pochybnosti

94. Vrátil se proto k prvnímu rozsudku, ve kterém Nejvyšší správní soud pracoval se skutečnými či připisovanými *politickými názory* žalobce spojenými navíc s jeho *příslušností ke kurdskému etniku* podle čl. 10 odst. 1 písm. c) a e) kvalifikační směrnice (bod 61 prvního rozsudku). Ty však vázal k obavám z podílu na ozbrojených akcích vedených proti jeho etniku, tedy větev původního azylového případu žalobce, kterou pro druhém rozsudku již žalovaný posoudil správně a žalobce toto jeho posouzení ani nezpochybňuje.
95. Poté ovšem první rozsudek pracuje s azylově relevantním důvodem *náboženského přesvědčení* (viz jeho body 62 až 65). V bodě 66 konstatoval, že „souvislost s azylově relevantním důvodem pronásledování v podobě náboženství žadatele je u odpíračů vojenské služby právě z důvodu náboženského přesvědčení zcela zřejmá [srov. čl. 10 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice].“ V té souvislosti pak žalovanému tvrdě vytkl nedostatečnost jeho skutkových závěrů k problematice přiměřenosti trestů ukládaných odpíračům (body 66 až 70). Názor Nejvyššího správního soudu je tedy v této větvi azylového příběhu žalobce, o níž tu stále jde, jasný.
96. Soud si uvědomuje, že ve druhém rozsudku zamítl žalobcovy námitky týkající se jeho náboženského vyznání coby důvodu pronásledování (body 67 a 70 druhého rozsudku). Žalovaný na to ve svém třetím rozhodnutí odkazuje. Šlo tehdy ale o něco jiného. Soud se zabýval jen v obecnější rovině pronásledováním členů hnutí Haré Krišna v Turecku. Nezaměřoval se v této části na odpírače vojenské služby z důvodu výhrady svědomí opřené o náboženské přesvědčení.
97. Soud naopak ve druhém rozsudku žalovanému vytýkal, že nezajistil dostatek informací o podmínkách výkonu základní vojenské služby v Turecku a sankcích za odpírání jejího výkonu „z důvodu svědomí či náboženského vyznání“ (nadpis nad bodem 48 druhého rozsudku). O odpíračích z náboženských důvodů pak psal i v bodě 57 či poté v bodě 74, ve kterém žalovanému pro další řízení ukládal, aby do odůvodnění svého rozhodnutí zahrnul přezkoumatelnou úvahu ohledně (ne)přiměřenosti výše analyzovaných opatření – nejenom obecně, ale také v případech příslušníků náboženských menšin.
98. Druhý rozsudek tedy nevyloučil ze hry, jak to žalovaný naznačuje, aby azylově relevantním důvodem bylo náboženství žalobce, o nějž opírá svoji výhradu svědomí, pro kterou odpírá do budoucna vojenskou službu. Ostatně takto celou situaci chápe i *Příručka UNHCR*, která se právě z toho důvodu na postavení odpíračů vojenské služby detailněji zaměřuje (viz bod 71 výše).
99. Soud proto navazuje na první rozsudek a v právě popsaném kontextu bere za azylově relevantní důvod ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu *náboženství*, jak jej chápe čl. 10 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice. Žalobce je členem hnutí Haré Krišna a odmítá vojenskou službu z důvodu pacifistického přesvědčení, které je nedílnou součástí jeho náboženské víry. To, že hnutí Haré Krišna, je takto chápaným náboženstvím, lze dovozovat už prvního rozsudku.
100. Žalovaný znovu argumentoval, že sankce za odmítnutí vojenské služby se ukládají plošně a nediskriminačně, bez ohledu na důvod odmítnutí. Tím chtěl zřejmě říci, že tu není právě příčinná souvislost mezi azylově relevantním důvodem a případným pronásledováním.

Tento argument však neobstojí. To žalovanému vysvětlil již Nejvyšší správní soud v bodě 57 prvního rozsudku.

101. Podle soudu tu vyžadovaná příčinná souvislost naopak je. Žalobce odmítá vojenskou službu právě proto, že je to v rozporu s jeho náboženským přesvědčením. Turecko mu nenabízí žádnou alternativu, která by toto přesvědčení respektovala. A pokud žalobce vojenskou službu odmítne, pak může čelit nepřiměřeným sankcím, které zakládají pronásledování a jsou přímým důsledkem toho, že jedná v souladu se svým náboženským přesvědčením. Jinými slovy tedy žalobce s přiměřenou pravděpodobností (k tomu viz body 103 až 108 níže) bude čelit pronásledování právě pro svou víru, kvůli které odmítá nastoupit na vojenskou službu. Vztah příčiny a následku je tedy zřejmý.
102. Soud závěrem této části dodává, že Evropský soud pro lidská práva již v rozsudku *Savda* konstatoval, že turecký systém vojenské služby nepovoluje žádné výjimky na základě svědomí a může vyústit v přísné a opakované trestní sankce. Takový systém nenastoluje spravedlivou rovnováhu mezi obecným zájmem společnosti a zájmem odpůrců vojenské služby. Štrasburský soud proto v tomto rozsudku shledal porušení čl. 9 Evropské úmluvy o lidských právech, který chrání svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Právo na výhradu svědomí přitom spadá pod ochranu tohoto článku, jak velký senát Evropského soudu pro lidská práva potvrdil například v rozsudku ve věci *Bayatyan proti Arménii* (rozsudek ze dne 7. 7. 2011, č. 23459/03). Odmítnutí vojenské služby motivované upřímným náboženským nebo morálním přesvědčením je tedy projevem práva na svobodu svědomí. Sankce za takové odmítnutí tak představují zásah do tohoto práva — a pokud jsou nepřiměřené, tak jsou pronásledováním z důvodu náboženství.

Žalobce má odůvodněný strach z pronásledování

103. Další otázkou, na kterou soud hledal odpověď, bylo, zda má žalobce z pronásledování odůvodněný strach. Jde o prospektivní rozhodování – soud zkoumá, zda žalobci hrozí pronásledování v budoucnu po případném návratu do Turecka. Právo přitom nevyžaduje, aby žalobce čelil pronásledování již v minulosti. Vyžaduje, aby jeho strach z pronásledování byl odůvodněný a pronásledování bylo přiměřeně pravděpodobné. Strach má subjektivní složku (žalobce se pronásledování obává) a objektivní složku (jeho obavy mají oporu v zjištěných skutečnostech). Standard přiměřené pravděpodobnosti pak znamená, že hrozba pronásledování musí být reálná, nikoli pouze hypotetická. Nemusí však dosahovat ani přesahovat 50 %.
104. Subjektivní složku žalobcova strachu soud považuje za splněnou. Žalobce od počátku řízení konzistentně tvrdí, že se obává důsledků odmítnutí vojenské služby. O mezinárodní ochranu požádal v lednu 2018 a od té doby svůj postoj nezměnil. Jeho tvrzení jsou vnitřně konzistentní a žalovaný věrohodnost jeho příslušnosti k hnutí Haré Krišna ani upřímnost jeho pacifistického přesvědčení ve svém třetím rozhodnutí náležitě nezpochybnil (viz bod 65 výše).
105. Objektivní složku strachu potvrzují informace o zemi původu provedené při jednání. Soud výše podrobně popsal, jaké důsledky v Turecku reálně hrozí osobám, které odmítnou vojenskou službu z důvodu svědomí (body 80 až 92). Nejde o hypotetické hrozby. Zprávy mezinárodních organizací dokumentují konkrétní případy odpíračů, kteří čelí opakovanému trestnímu stíhání, trestům odnětí svobody, finančním sankcím a rozsáhlým

omezením občanských práv. Od října 2025 se situace prokazatelně zhoršuje — turecké soudy začaly ukládat nepodmíněné tresty odnětí svobody.

106. V konkrétní situaci žalobce je hrozba pronásledování obzvláště reálná. Žalobce je muž v branném věku, který dosud nevykonával povinnou vojenskou službu. Turecké úřady vedou komplexní databázi vojenské služby (GBTS), propojenou s biometrickými pasy. Při návratu do Turecka a kontaktu s veřejnou mocí tedy tamější úřady okamžitě zjistily, že žalobce nesplnil brannou povinnost. Žalobce by se ihned ocitl v pozici osoby vyhýbající se odvodu. Při každém jeho kontaktu se státními orgány by tato skutečnost vytanula na povrch znovu a znovu. Z informací o zemi původu přitom plyne, že právě osoby vyhýbající se odvodu nemají nárok ani na placenou vojenskou službu — jedinou zákonnou alternativu k řádné vojenské službě. Žalobce by tedy neměl žádnou legální cestu, jak se vyhnout buď výkonu vojenské služby, nebo trestům za její odmítnutí.
107. Žalobce by navíc po návratu čelil kumulaci všech důsledků, které soud popsal výše. Hrozily by mu opakované pokuty za každý den prodlení. Při jakékoli kontrole totožnosti by ho systém GBTS identifikoval jako odpírače, což by vedlo k uložení další pokuty a případně k zahájení nového trestního řízení. Nemohl by legálně pracovat. Jeho zaměstnavatelům by hrozil za zaměstnávání odpírače trest odnětí svobody. Nemohl by se účastnit systému sociálního zabezpečení aj. Tyto důsledky by nastaly bez ohledu na to, do které části Turecka by se žalobce vrátil, protože branná povinnost a systém GBTS platí na celém území státu.
108. Soud proto na základě všech zjištěných skutečností dospěl k závěru, že žalobcův strach z pronásledování je odůvodněný. Žalobce se s přiměřenou pravděpodobností obává reálné hrozby pronásledování. V případě návratu do Turecka by jako odpírač vojenské služby z důvodu výhrady svědomí opřené o jeho náboženské přesvědčení čelil opakovanému trestnímu stíhání, trestům odnětí svobody, finančním sankcím a systematickému omezení základních občanských práv. Tato hrozba vyplývá přímo z tureckého právního řádu a z jeho soustavného uplatňování vůči odpíračům, jak to dokládají aktuální informace o zemi původu.
109. Soud dodává, že i dosavadní procesní vývoj celé věci objektivní složku strachu potvrzuje. Žalovaný rozhodoval o žalobcově žádosti již třikrát. Pokaždé mu soud vytkl nedostatečné zjištění skutkového stavu ohledně sankcí hrozících odpíračům. Skutečnost, že žalovaný ani po opakovaných pokynech ze strany soudů nedokázal shromáždit dostatek informací, které by hrozbu pronásledování vyvrátily, naopak svědčí o tom, že takové informace neexistují. Informace, které si nakonec opatřil soud sám, pak jednoznačně potvrdily, že odpíračům vojenské služby z důvodu svědomí v Turecku pronásledování hrozí.
110. Soud tedy shledal, že žalobce má odůvodněný strach z pronásledování v podobě nepřiměřeného trestání z azylového důvodu náboženství, o nějž opírá svoji výhradu svědomí, kvůli které odmítá nastoupit vojenskou službu. Je tak nyní třeba posoudit, zda má vůči tomuto pronásledování v místě svého bydliště vnitřní ochranu, resp. zda u něj přichází v úvahu alternativa vnitřního přesídlení.

Žalobce v Turecku k dispozici nemá vnitřní ochranu proti pronásledování, ani alternativu vnitřního přesídlení – vznikl mu proto nárok na azyl

111. Jak již soud výše v potřebné míře vysvětlil, v případě shledaného pronásledování je třeba se ptát, zda má žadatel o mezinárodní ochranu možnost obrátit se na státní orgány v místě svého bydliště, které by mu byly ochotny a schopny poskytnout účinnou *vnitřní ochranu*.

Původcem pronásledování je v tomto případě stát. Brannou povinnost vynucuje turecký stát prostřednictvím svého právního řádu, svých ozbrojených sil, policie a justice. Sankce za její odmítnutí ukládají turecké státní orgány na celém území Turecka. Centralizovaný systém kontroly totožnosti (GBTS) umožňuje okamžitou identifikaci odpírače kdekoli v zemi.

112. Soud také výše popisoval, že pokud je původcem pronásledování stát, uplatní se vyvratitelná domněnka, že účinná vnitřní ochrana není dostupná. Tuto domněnku žalovaný nijak nevyvrátil. Ani se o to nepokusil, byť ho k tomu soud v průběhu řízení vyzýval. Soud nicméně vycházel z toho, že turecký právní řád sám sankce za odmítnutí vojenské služby předepisuje a turecké státní orgány je systematicky uplatňují. Neexistuje žádný účinný vnitrostátní prostředek nápravy. Turecké soudy soustavně odmítají aplikovat mezinárodní smlouvy o lidských právech, přestože jim článek 90 turecké ústavy dává přednost před vnitrostátním právem. Turecký ústavní soud od roku 2014 projednává desítky individuálních stížností týkajících se námitky z důvodu svědomí, ale dosud o žádné z nich věcně nerozhodl. V prosinci 2025 navíc rozhodl, že opakované stíhání odpíračů neporušuje zásadu *ne bis in idem*.
113. Žalobce tedy v případě návratu do místa svého bydliště v Turecku nemá, jak vzniklou situaci řešit. Není tu žádný orgán státu, na který by se mohl obrátit, aby mu proti pronásledování v podobě hrozícího nepřiměřeného trestání za odepření vojenské služby poskytl ochranu. Jsou to totiž státní orgány, od jejich nejnižších stupňů až po ústavní soud, kdo se na tomto pronásledování podílí a vynucují ho. Žalobce by tedy nedostal příležitost obrátit se na státní orgány v místě svého bydliště, které by mu byly ochotny a schopny poskytnout účinnou vnitřní ochranu.
114. Ze stejných důvodů nepřipadá v úvahu ani *alternativa vnitřního přesídlení*. Podle čl. 8 odst. 1 kvalifikační směrnice totiž žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, pokud v určité části země původu nemá opodstatněný důvod se obávat pronásledování, nebo má přístup k ochraně před pronásledováním, jak je vymezena v článku 7 – tzn. že je účinná a nesmí být pouze dočasná, resp. že poskytovatelé ochrany (čl. 7 odst. 1) učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování, a žadatel má k této ochraně přístup.
115. Žádná taková alternativa tu není. Branná povinnost platí na celém území Turecka. Systém GBTS je celostátní a žalobce by čelil zjištění, že odepírá vojenskou službu, kdekoli v Turecku. Odpírač vojenské služby tedy nemůže uniknout sankcím přesídlením do jiné části země. Domněnka nedostupnosti vnitřního přesídlení proto rovněž zůstává nevyvrácená. Žalobce alternativu vnitřního přesídlení nemá.
116. Soud tedy na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že žalobci vznikl nárok na azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Zbývá předběžně posoudit otázku vyloučení žalobce z azylu podle § 15 zákona o azylu.

Nejsou tu aktuálně žádné indicie, že je namístě žalobce vyloučit z azylu

117. Soud vychází z usnesení z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2010, čj. 4 Azs 60/2007-119 (č. 2174/2011 Sb. NSS), podle něž platí, že pokud se v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany zjistí některý z důvodů k vyloučení z mezinárodní ochrany uvedených v § 15 zákona o azylu, pak žalovaný rozhodne o neudělení

mezinárodní ochrany a nemusí dále zjišťovat případnou existenci důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

118. Žalovaný v této věci nerozhodl o vyloučení žalobce. Naopak se zabýval otázkou, zda má nárok na azyl. V perspektivě usnesení rozšířeného senátu citovaného v předchozím bodě lze tedy dovozovat, že důvody vyloučení žalobce nebyly ve hře. Žalovaný to ostatně netvrdil ani v průběhu řízení před soudem, kde k tomu měl příležitost. Proto soud aktuálně neshledává žádné indicie o tom, že je namístě žalobce vyloučit z azylu. Pokud by se ovšem objevily v mezičase od vydání tohoto rozsudku do nového rozhodnutí žalovaného, tak na to žalovaný bude moci zareagovat (viz bod 126 níže).
119. Soud ze všech těchto důvodů definitivně tedy neshledává překážku pro to, aby žalobce získal azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

Shrnutí a pokyn žalovanému k dalšímu řízení

120. Na základě provedení dokazování tedy soud dospěl k závěru, že žalobce splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobce má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu svého náboženského přesvědčení. Pronásledování spočívá v souhrnu nepřiměřených sankcí, které v Turecku hrozí osobám odmítajícím vojenskou službu z důvodu výhrady svědomí. Původcem pronásledování je stát. Žalobce nemá v Turecku k dispozici vnitřní ochranu ani alternativu vnitřního přesídlení.
121. Tento rozsudek je již třetí zrušujícím rozsudkem ve věci žalobce. Nejvyšší správní soud a krajský soud v nich pokaždé dospěly k závěru, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav. Pokaždé žalovanému uložily, co má zjistit. Žalovaný však ani napotřetí nedokázal shromáždit dostatečné informace o trestech hrozících odpíračům vojenské služby v Turecku a řádně posoudit jejich přiměřenost. Soud proto tentokrát provedl dokazování sám. A na základě informací o zemi původu, které po pravdě nebylo ani tak těžké si zjistit a opatřit, dospěl k závěru, že žalobci hrozí pronásledování.
122. Nejvyšší správní soud již v prvním rozsudku varoval žalovaného, že pokud nesplní jeho závazný pokyn, tak může soudu vzniknout povinnost přímo udělit žalobci mezinárodní ochranu podle rozsudku velkého senátu Soudního dvora ze dne 29. 7. 2019, *Torubarov*, C-556/17 (rozsudek *Torubarov*).
123. Byť žalovaný závazný pokyn plynoucí z prvního rozsudku nesplnil, tak soud ve druhém rozsudku stále ještě neshledal podmínky proto, aby v duchu rozsudku *Torubarov* za přímého použití čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice udělil žalobci mezinárodní ochranu. Podmínkou totiž je, že správní orgán žadateli mezinárodní ochranu neudělí, přestože jej k tomu soud zavázal po provedení úplného a *ex nunc* posouzení všech relevantních skutkových a právních okolností předložených žadatelem o mezinárodní ochranu. První rozsudek přitom žalovaného nezavázal k udělení mezinárodní ochrany žalobci. Jeho původní rozhodnutí zrušil pro nedostatečně zjištěný skutkový stav (viz body 66 a 66 druhého rozsudku). Stejný byl i závěr druhého rozsudku, proto tu teď nejsou podmínky pro přímé udělení mezinárodní ochrany ani tentokrát.
124. Soud navíc musí prakticky zohledňovat v jakém právním prostředí nyní rozhoduje. Na rozhodnutí žalovaného o udělení mezinárodní ochrany totiž v našem právním řádu navazuje několik dalších zákonů, které v relevantních oblastech promítají skutečnost, že žalovaný udělil cizinci azyl. Status azylanta se promítá např. do veřejného zdravotního pojištění [§ 2 odst. 1 písm. b) body 3 a 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění], do pobytového režimu

cizince a jeho rodinných příslušníků [§ 127 odst. 1 písm. d), § 31 odst. 4, § 42a odst. 1 písm. e) až i), § 66 odst. 1 písm. a) body 1 a 2 zákona o pobytu cizinců], do podmínek podnikání [§ 5 odst. 6 živnostenského zákona], do přístupu ke vzdělávání nebo nostrifikací [§ 20 odst. 2 písm. d), § 27 odst. 5 a § 108a odst. 4 zákona školského zákona], v sociálně-právní ochraně dětí [§ 2 odst. 2 písm. f), g), § 35 odst. 2 písm. j) zákona o sociálně-právní ochraně dětí], v mezinárodním právu soukromém (§ 33 odst. 3 zákona o mezinárodním právu soukromém) či v trestním právu, pokud jde třeba o možnost uložit trest vyhoštění [§ 80 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku] nebo ochranu obětí trestných činů [§ 23 odst. 2 písm. d), § 35 odst. 1 zákona o obětech trestných činů]. Zákon o státním občanství České republiky také spojuje s udělením mezinárodní ochrany formou azylu možnost prominutí některých podmínek pro udělení občanství [(§ 15 odst. 1 písm. h), odst. 5].

125. Pokud by tedy soud rozhodl o přímém udělení azylu žalobci, žádný z výše uvedených a českým právem předvídaných následkem by nenastal. Napraví to až nový § 31 zákona o azylu, ve znění zákona č. 314/2025 Sb., který bude účinný až od 12. 6. 2026. Podle něj bude platit, že pokud zákon hovoří o udělení azylu, pak se má za to, že jde i o případ, ve kterém o udělení azylu rozhodl soud. Do té doby podle použitelné úpravy ovšem rozhodnutí soudu o udělení azylu tyto účinky nemá. To je další důvod, proč nyní soud přes svůj názor, že žalobce má nárok na azyl, nerozhodl o jeho přímém udělení.
126. Ze všech těchto důvodů soud znovu rozhodl o zrušení třetího rozhodnutí a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm ho nyní už zavazuje věcný názor soudu, že žalobce má nárok na azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu, který žalovaný žalobci udělí. Nemusí tak učinit pouze v jednom případě, který soud výše avizoval – pokud nově zjistí důvody pro vyloučení žalobce z mezinárodní ochrany podle § 15 zákona o azylu. Pak samozřejmě bude namístež žalobce z mezinárodní ochrany vyloučit (a takové rozhodnutí by podléhalo případnému novému soudnímu přezkumu). Pokud ovšem žalobce nově důvody pro vyloučení žalobce z mezinárodní ochrany nezjistí, pak nemá jinou možnost než mu azyl udělit. Nestane-li se tak a žalobce nové negativní rozhodnutí žalovaného napadne žalobu, pak již ani soud nebude mít jinou možnost, než postupem podle rozsudku *Torubarov* žalobci azyl udělit, jak to předvídal první rozsudek již před v roce 2021.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

127. Soud zrušil třetí rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm žalovaného zavazuje právní názor vyslovený v tomto rozsudku (§ 78 odst. 1 a 5 soudního řádu správního).
128. Pokud jde o náklady řízení, žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na jejich náhradu. Žádné však nevyčísлил, proto mu je soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 30. března 2026

Martin Kopa
samosoudce